

Bazovica, ti predragi si naš dom,
roke slovenske zveste so te dale,
drag spomin na tebe nosil bom,
ponos kvarnerske lepe si obale.
Slavko Arbiter, »Bazovica«

KAŽIPOT

mesečnik slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ

ISSN1845-5034 oktober 2008 letnik IV

Kažipot

Mesečnik slovenske skupnosti na Reki in PGŽ

Ureja uredniški odbor:

Milan Grlica, Dušanka Gržeta, Marjana Mirković, Darko Mohar, Vitomir Vitaz

Podpinjol 43, 51000 Reka, Hrvaška
tel.: 324 321, 215 406, faks: 334 977

Glavna urednica: Marjana Mirković,
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
Tel.: 091 593 6086

Priprava, prevodi in oprema besedil
Marjana Mirković v okviru projekta Si-T

Lektorica Darka Tepina Podgoršek

Izdajateljji:

Slovenski dom KPD Bazovica, bazovica@bazovica.hr

Svet slovenske narodne manjšine Reke

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ,

vijece-slo.pgz@ri.t-com.hr

ISSN 1845-5034

Oblikovanje: Krispin Stock

Tisk: Tiskara Sušak

Prelom in tehnično urejanje:

Krispin Stock

Mesečnik finančno podpirajo:

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Mesto Reka

Primorsko-goranska županija

Svet za narodne manjšine RH

Naklada je 600 izvodov

Avtorica fotografije na naslovnici: Jasmina Dlačič

Karikatura:

Bojan Grlica

Slovenski dom KPD Bazovica

tajništvo, knjižnica in klubski prostori

torek in četrtek: 10.00-12.00, 18.00-20.00

MePZ - vaje

ponedeljek: 18.00-21.00

Dramska skupina

sreda, po dogovoru

Folklorno-plesna skupina

torek in četrtek: po dogovoru

Dop. pouk slovenskega jezika in kulture

torek in petek: 19.00 -21.00

Planinska skupina

torek: 20.00-22.00

Svet slovenske narodne manjšine Reke

sreda: 10.00-12.00

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ

sreda: 10.00-12.00

Mladinska skupina

druga in četrta sobota: 16.00

www.bazovica.hr/mladinci

Kažipot: oktober 2008,

št. 42, letnik IV

O	obvestilo.....	3
P	pismo.....	3
D	dogodki.....	5
N	napovednik.....	11
G	gorski kotar.....	13
T	trubarjevo leto.....	15
N	nespregledano.....	17
A	aktualno.....	17
Š	študij v RS.....	24

EGON: "ŽENSKO DELO"

OBVESTILO

Slovenski dom KPD Bazovica, Reka, urnik:

Tajništvo, tajnica je Zdenka Jelovčan,
uradne ure: torek in četrtek
(10.00-12.00, 18.00-20.00).

MePZ, zborovodja Franjo Bravdica,
vaje: ponedeljek (18.00-21.00).

Planinska skupina, vodja Darko Mohar,
sestanki: torek (20.00-21.00).

Mladinska skupina, vodja Damjan Pipan,
sestanki: druga in četrta sobota v mesecu
(16.00)

Fotografska skupina, vodja Istog Žorž,
sestane: četrtek, 2. oktobra (20.00).

Dramska skupina, vodja še ni določen,
vaje: po dogovoru.

Plesna skupina, vodja še ni določen,
vaje: objavljeno bo naknadno.

Folklorna skupina, vodja še ni določen,
vaje: po dogovoru.

Svet slovenske narodne manjšine Reke in
Svet slovenske narodne manjšine PGŽ imata
uradne ure: sreda (10.00 - 12.00)

Dopolnilni pouk slovenskega jezika in
kulture:

Slovenski dom **KPD Bazovica**, Podpinjol 43,
Reka: torek in petek (18.30-21.30)

SKPD Snežnik, Brajdice 13,
Lovran: četrtek (predvidoma 19.00-21.00)

SKPD Istra, Hermana Dalmatina 4,
Pulj: sreda (predvidoma 19.00-21.00)

SKPD Slovenski dom, Masarykova 13,
Zagreb: ponedeljek (predvidoma 19.00-21.00)

SKD Gorski kotar, OŠ. Čabar:
sobota (10.00-12.00)

Obvestilo iz SKD Snežnik, Lovran
Uradne ure društva: torek in četrtek
(18.00 - 20.00).

Elektronska pošta: sneznik@ri.t-com.hr

PISMO

Pohvala za Bratejevo predavanje
Železniško vozišče Reka

Oglasil se nam je Mario Hrobat iz istrskega mesteca Roč: »Čestitam za predavanje o železnici, povzeto v Kažipotu. Mogoče je za koga predolgo, a za nas, ki smo na železnici delali z dušo in srcem, ni tega nikoli preveč. Žal mi je, da sem za predavanje izvedel prepozno. Upam, da boste kaj podobnega še kdaj organizirali, saj nas je na železnici delalo veliko Slovencev.«

Ljubica Regent: Spominska plošča igralki
Hedviki Čuš - Viki Podgorski

Pisala nam je tudi rojakinja Ljubica Regent, upokojenka in nekdanja urednica glasila Vjesnik v reški Luki, svoj čas sodelavka številnih jugoslovanskih časopisov in tudi nekdanja knjižničarka Slovenskega doma KPD Bazovica.

«Menim, da bi veljalo v Kažipotu zabeležiti majsko slovesnost v Sedlu, rojstni vasi mojega očeta v Breginjskem kotu. Očetovi sestrični, znani hrvaški igralki slovenskega rodu Hedviki Čuš, z umetniškim imenom Vika Podgorska, so namreč krajanji Sedla in okolice postavili spominsko ploščo in ob tem pripravili slovesno predstavitev z okroglo mizo, razstavo in kulturnim večerom.

Sedljani, prebivalci te hribovske vasice, so bili od nekdanj podjetni na različnih področjih. Tak je bil tudi Vikin oče, Tin Čuš, ki je s samoizobraževanjem dosegel poklic gradbenega inženirja in zgradil prvo javno šolo v Sedlu in tudi hišo za vso širšo družino (tudi za mojega očeta). Poročil se je s Korošico Ano Baumaier in naključje je hotelo, da se je prav v času poroda mudila na Koroškem. Tako se je Vika 13. maja 1898 rodila v Rožu, otroška leta pa preživela v Sedlu, ki se v tej zvezi redko imenuje. Krajanji Sedla so spomin na igralko zaznamovali prav z željo, da delo in ime slavne osebnosti tam ne bi šla v pozabo.

Na omizju o slavni igralki so bili gostje Tone Partljič, Dušan Moravec, Marjan Bevčič in tudi Nada Nučič, hčerka velikih gledališnikov. Kot

je znano, je bila Vika Podgorska poročena z znanim režiserjem Hinkom Nučičem. Tudi hčerka Nada je šla po stopinjah staršev in diplomirala na zagrebški AGRFT, sicer pa danes živi v Mariboru.

Veliki igralki so krajanji Sedla posvetili tudi kulturni večer in odprli razstavo o njenem življenju in delu z naslovom Vika Podgorska - naša rojakinja, spremljal jo je tudi lepo oblikovan in izčrpno zasnovan katalog.

Dogajanje so organizirali KD Stol, Sekcija Vike Podgorske Sedlo in Občina Kobarid. Scenarij za prireditev sta pripravili upokojena učiteljica iz Breginja Vida Škvorc in domačinka, pravnica

Vika Podgorska. Vabilo.

Andreja Žagar.

Glede na to, da je Vika Podgorska kariero ustvarila na hrvaškem odru in v Zagrebu, nameravajo krajanji Sedla navezati stike tudi z gledališčem HNK v Zagrebu, vendar žal na slovesnost v Sedlu ni bilo nikogar s Hrvaške.”

Vika Podgorska

V katalogu so v besedilu, ki ga je napisal Tone Partljič, povzeti datumi in najpomembnejše prelomnice v življenju Vike Podgorske, ki je osnovno šolo in prva dva razreda učiteljsišča končala v Gorici, se ob koncu prve svetovne vojne znašla kot begunka v Innsbrucku, tam končala dve leti trgovske šole in se leta 1919 v Mariboru zaposlila kot uradnica na glavarstvu. Po odlični avdiciji pri ustanovitvi mariborskega gledališča Hinku Nučiču septembra istega leta je bila povabljenja k sodelovanju. Na njegov predlog dobi psevdonim Vika Podgorska, po Podgori pri Gorici. Leta 1921 skupaj s Hinkom Nučičem, tedaj že poročena, razočarano zapustita Maribor in dobita angažma v HNK v Zagrebu, Hinko Nučič kot režiser in igralec, Vika Podgorska kot igralka, in postaneta steber medvojnega hrvaškega gledališča, za kar prej-

meta tudi številna priznanja in nagrade. 1921-1961 je štiridesetletno obdobje dominacije velike igralkice v zagrebškem gledališkem življenju, v katerem je odigrala vrsto vlog v domačem in svetovnem repertoarju. Po smrti Hinka Nučiča 1970 se je preselila k hčerki v Maribor in se ni želela pojavljati v javnosti. Pokopana je v Polskavi, skupaj s Hinkom Nučičem.

Marjana Mirković

Marija Iskra: Aninih sto let

Iz daljne Avstralije se nam je po več mesecih znova oglasila rojakinja Marija Iskra, po rodu iz vasi Novokračine ob slovensko-hrvaški meji, tudi nekdanja članica KPD Bazovica, dokler je živel na Reki. Tokrat je poslala prispevek o jubileju najstarejše članice njihovega slovenskega društva Snežnik v mestu Albury-Wodonga, Ane Kalčič, ki je praznovala 100. rojstni dan. Za sporočilo se Mariji Iskra iskreno zahvaljujemo v upanju, da se nam bo oglasila tudi v prihodnje.

Slavljenka Ana (v sredini), ki so ji rojaki iz Novokračin v Avstraliji čestitali s pesmijo: "Mislim, da nisem stara, samo veliko let imam."

Foto: Marija Iskra.

“Ana (Maljevac) Kalčič se je rodila julija 1908 v vasi Kuteževo, primožila pa se je v Novokračine. Z možem sta imela dve hčerki in živi so skromno. Preživel so drugo svetovno vojno, a je po hudi bolezni mož umrl takoj po vojni. S hčerkama je Ana odšla s trebuhom za kruhom. Pot jo je peljala najprej na Reko. Nekaj let so preživele tam, nato so se odločile poizkusiti srečo po svetu. Prebegnile so onkraj meje v Italijo, tam v kampu preživele kar nekaj časa, nato so emigrirale v Avstralijo. Tam se je življenje začelo znova, trdo in naporno. Olepšala so ga rojstva vnukinj in pravnukinj.

Jesen svojega življenja Ana uživa obkrožena z ljubeznostjo. Vsi jo imajo radi in ustrezajo vsaki njeni želji.

Praznovanje njenega 100. rojstnega dne je bilo 20. julija 2008 v prostorih slovenskega kluba Snežnik. Poleg članov družine in prijateljev smo bili povabljeni tudi vaščani iz Kuteževega in Novokračin. Med številnimi voščili sta ji poleg predstavnikov avstralske in viktorijske vlade ter sovaščanov Novokračin čestitala, kot je ob takšnih jubilejih navada, tudi angleška kraljica Elizabeta in papež Benedikt.”

DOGODKI AVGUST

9.-24. avgust
Festival Radovljica

Naslednji prispevek nam je poslal študent umetnostne zgodovine in muzikologije na ljubljanski filozofski fakulteti Tomaž Gržeta. Zahvaljujemo se in ga vabimo, da se še kdaj oglasi.

26. festival Radovljica

Tudi letos smo ljubitelji stare glasbe imeli priložnost prisluhniiti zvokom, ki so nastali, bili zapisani in izvajani pred več kot 250 leti. Glasbena stroka z izrazom „stara glasba“ označuje glasbo, ki je nastala približno pred letom 1750. To glasbo - naj gre za srednjeveško, renesančno ali baročno - so izvajali le v okvirnem času svojega nastanka; renesančne glasbe, denimo, v baroku niso več izvajali. Za razliko od „stare“

Santenay: Nemčija, Francija, Romunija, Izrael: Julla Schmidt glas, portative, Élodie Wiemer kljunaste flavte, Szilárd Czereji viella, Ori Harmelin, lutnja.
Foto: www.festival-radovljica.si

pa je „nova“ glasba vsa glasba, ki je nastajala od druge polovice 18. stoletja in ki na koncertih in drugih kulturnih, verskih in posvetnih prireditvah doživlja izvedbe nepretrgano do danes. „Nova glasba“ je torej glasba klasicizma, romantike in 20. ter 21. stoletja.

Prav stara glasba, ki je v svoji zgodovini doživela več stoletij pozabe, je v središču zanimanja organizatorjev letos že 26. festivala Radovljica, ki ga od začetka organizira Društvo ljubiteljev stare glasbe Radovljica s sedanjo predsednico Marijo Kolar ter umetniški vodja festivala Domen Marinčič.

Med 9. in 24. avgustom smo bili deležni kar desetih koncertov, na katerih so nastopili številni mednarodno uveljavljeni strokovnjaki za izvajanje stare glasbe na replikah, pa tudi na originalnih starih glasbilih, seveda tudi v slogovno korektni vokalni in instrumentalni interpretaciji. Poleg stare glasbe smo tudi letos lahko slišali nekaj sodobnejših skladb, pa tudi eno prazgodbo - skladbo Decalogus mladega slovenskega skladatelja Vita Žuraja v izvedbi ansambla Trio Mediaeval.

Sam sem se udeležil štirih koncertov, ki so bili izjemno dobro obiskani.

V prostorni baročni dvorani radovljiškega gradu so 17. avgusta zahvaljujoč odlični akustiki čudovito izzvenele starovisokonemske epske pesnitve (9.-11. stol.) v izvedbi ansambla Sequentia, ki to glasbo izvaja s petjem ter z igranjem na srednjeveške harfe in flavte. Epi govorijo predvsem o sodnem dnevu in v prepričljivi izvedbi obeh glasbenikov povsem pretresejo poslušalca.

19. avgusta je v Stanovski dvorani ljubljanskega gradu nastopil ansambel Santenay, ki nam je razkril danes že povsem eksotično lepoto posvetnih, predvsem ljubezenskih pesmi iz obdobja ars nova in ars subtilior (14./15. stol.). Pevko, ki se je spremljala na portativu, so spremljali še kljunasta flavta, viella ter lutnja. Med drugimi smo slišali tudi dela de Machauta, Binchoisa in Dufaya.

21. avgusta nas je v dvorani radovljiške graščine v svet angleške renesanse in dvora kraljice Elizabete I. popeljal avstrijski ansambel Mi-

kado, ki ga sestavljajo sopranistka ter kvartet kljunastih flavt z violo da gamba. Izvajali so tudi dela najbolj znanih angleških skladateljev tega časa, Morleyja, Dowlanda in Byrda.

Festival se je končal v nedeljo, 24. avgusta, s koncertom francoskega kvarteta Les Plaisirs du Parnasse. Njihov program je bil posvečen predvsem dvema žal manj znanima nemškima violinskima virtuoza in skladateljema, ki sta v drugi polovici 17. stoletja delovala v Dresdnu. To sta J. J. Walther in J. P. von Westhoff. Njuna dela zahtevajo veliko tehnično spretnost in poznavanje baročne godalne tehnike in so v interpretaciji omenjenega ansambla doživela izjemno temperamentno izvedbo, ki jo je tudi občinstvo z navdušenjem sprejelo.

Organizatorji festivala tudi za naslednje leto obljublajo bogat program in vabijo vse ljubitelje stare glasbe v prijetno okolje Radovljice. Po tej poti se pridružujem njihovem povabilu z upanjem, da se bo tudi med našimi bralci kdo odločil popestriti svoje naslednje poletne počitnice z izletom na Gorenjsko. Za vse dodatne informacije si lahko ogledate spletno stran www.festival-radovljica.si in www.radovljica.si.
Tomaž Gržeta

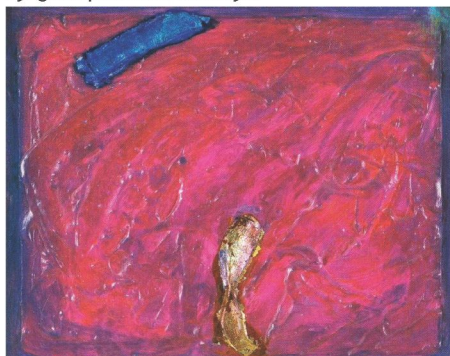

Brdo pri Kranju. Foto: www.brdo.si

5. september

Muzej moderne in sodobne umetnosti, Reka Carmelo Zotti (Trst, 1933-2007) in njegov razred

Trilateralni hommage umetniku Carmelu Zottiju, v okviru katerega se bodo spominu na svojega učitelja poklonili likovni ustvarjalci iz Slovenije, Italije in Hrvaške, se je začel v Muzeju moderne in sodobne umetnosti (MMSU) na Reki, nadaljeval pa se bo z razstavami v Piranu, Kopru in Benetkah. Gre za dogodek, ki poteka v mednarodnem sodelovanju in povezuje tudi ustanove, poleg reškega MMSU še Obalne galerije Piran in Akademijo lepih umetnosti v Benetkah, v skupni založbi pa je izšel tudi katalog v več jezikih. Pobudo za projekt in njegova osrednja gonilna sila je od prvih dogovorov leta 2006 umetnica Brigitte Brand, Zottijeva soproga. Carmelo Zotti je maja lani žal preminil, realizacija dogajanj, za kar si je močno prizadeval, pa poteka v skladu z njegovo prvotno zamisljivo.

Slavko Furlan, Brez naslova. Katalog.

Ogrodje razstave je bogat opus slik in risb tega znanega italijanskega umetnika grškega rodu, prvič pa so na ogled tudi risbe velikega formata. Zotti je na beneški likovni akademiji v obdobju od 1973 do 1990 vodil slikarski razred, v njem pa so svoje znanje izpopolnjevali tudi številni umetniki iz Slovenije in Hrvaške, zlasti

DOGODKI SEPTEMBER

2. september

Seja Sveta Vlade RS za Slovence v zamejstvu

Predsednik vlade RS Janez Janša je 2. septembra 2008 sklical drugo redno sejo Sveta Vlade RS za Slovence v zamejstvu. Člani Sveta in ministri so se sešli na Brdu pri Kranju in pregledali dosedanje delo posebnih treh odborov pri Svetu, za statusna in pravna vprašanja narodnih skupnosti (član iz RH je Darko Šonc), za gospodarsko sodelovanje in za kulturo, šolstvo in ohranjanje slovenskega jezika (član iz RH je Vitomir Vitaz). Kot piše na spletni strani Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu www.uszs.gov.si, so na seji posebno pozornost posvetili položaju slovenskih narodnih skupnosti v sosednjih državah in novim prioritarnim projektom. Marjana Mirković

z Reke in iz Istre. Širokega in odprtega duha je Zotti študentom v svojem okolju ustvaril spodbudno okolje za raziskovanje in izražanje v različnih umetniških smereh.

Med kustosi za razstavo je tudi Dejan Mehmedović, zadolžen za slovenske študente. Spomin na sijajnega učitelja in človeka pa so s sodelovanjem na razstavi počastili slovenski umetniki Toni Biloslav, Bojan Bole, Slavko Furlan, Živko I. Marušič in Ljubo Radovac, med njegovimi učenkami pa je bila tudi Nada Dellore. Več: www.novilist.hr, www.mmsu.hr
Marjana Mirković

7. september Bazovica 2008

V Bazovici, pri spomeniku na bazoviški gmajni, je tudi letos potekala spominska slovesnost v počastitev spomina na mladeniče, žrtve fašističnih oblasti leta 1930, Ferda Bidovca, Franja Marušiča, Zvonimirja Miloša in Alojza Valenčiča. Pripravlja jo Odbor za proslavo bazoviških junakov pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu, že vrsto let pa pri organizaciji proslave sodelujejo tudi domačini. Med udeleženci osrednje slovesnosti je bila tokrat številčna državna delegacija RS, tudi ministra za zunanje zadeve ter šolstvo in šport, Dimitrij Rupel in Milan Zver, ter državni sekretar Zorko Pelikan. Navzoče je med drugimi tudi letos nagovoril predsednik Hrvaške skupnosti v Trstu Damir Murković.

Letošnjega spominskega pohoda Bazoviški junaki, ki ga vse od leta 1980 prireja planinski odsek Športnega združenja Sloga, se je udeležilo približno 400 pohodnikov, poleg obmejnih planinskih društev še člani Slovenskega doma KPD Bazovica z Reke in mnogi posamezniki.

Marjana Mirković

Pohod v spomin na Bazoviške junake

Planinci KPD Bazovica smo se že četrtrič udeležili tradicionalnega pohoda, posvečenega štirim bazoviškim junakom, ki so jih leta 1930 na Gmajni pri Bazovici ustrelili fašisti. Kot nam je znano, so člani ustanovitvenega odbora leta 1947 naše društvo na Reki v spomin na te žrtve poimenovali Bazovica, s polnim imenom Slovenski dom - Kulturno prosvetno društvo Bazovica.

Nedeljskemu pohodu in naši petčlanski ekipi so se pridružili tudi člani drugih društev iz Slovenije in Italije. Pot nas je vodila po kraškem terenu nad Trstom z vzponom na hrib Kokoš. Pogled nam je segal na Naravni deželni rezervat Doline Glinščice, slikovito dolino in kanjon, ki ga je ustvaril tok reke Glinščice, zanimive za ljubitelje narave, jamarje in plezalce.

Na vrhu hriba Kokoš smo se okrepčali in za večkratno udeležbo na tradicionalnem pohodu je tristo udeležencev prejelo značke in priznanja. Po počitku smo se spustili na Gmajno, kjer se je začela proslava s častno stražo skavtov in tabornikov ter navzočnostjo številnih organizacij, predstavnikov dežele in vladne delegacije z zunanjim ministrom RS Dimitrijem Ruplom.

Sledilo je druženje v taktih harmonike in pesmi v prostorih ŠD Sloga v Bazovici, ki je organizator tega pohoda. To je bila priložnost za nova prijateljstva in snidenja s starimi prijatelji.

Metka Košuta

Člani planinske skupine KPD Bazovica. Arhiv KPD Bazovica.

10. september Svet slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije (Svet SNM PGŽ) Redna seja

Na seji so bili poleg urednice Kažipot, ki jo je vodila, navzoči Jasmina Dlačič, Tanja Fučak, Milan Grlica, Dušanka Gržeta, Mitja Jelovčan Bulatović, Boris Rejec, Marijana Košuta, Barbara Riman, Marija Riman, Vasja Simonič, Dragica Rizman, Marija Travner, Jasna Zazijal-Marušič, ter Marta Vitaz, Marija Birk in Ljud-

mila Barbalić, ki pa so zaradi spodrsrlaja v povabilu na sejo prišle z zamudo.

Po pregledu zapisnika prejšnje seje so se člani seznanili s finančnim stanjem, realizacijo programa, načrti ter soudeležbi pri informacijah za Kažipot. Kot je rečeno, naj bi v prihodnje zavzeteje spremljali dogodke predvsem na gostovanjih zunaj Reke. Kažipot pa je od septembra dostopen na spletni strani sveta na mestni ravni: www.rijeka.hr. Med dogodki v prihodnje velja omeniti predavanje dr. Dejana Jelovca z Gea Collegea na temo Medkulturno komuniciranje. Vasja Simonič, ki se je z urednico udeležil julijskega vseslovenskega srečanja v parlamentu, je po kratki predstavitvi tega omenil, da je kot donedavni predsednik Sveta slovenske narodne manjšine Občine Lovran pristojno telo v RH zaprosil za uradno informacijo o statusu sveta, ki mu je po volitvah in registraciji 2004 štiriletni mandat potekel aprila letos, volitve 2007 pa za svet v tej lokalni enoti niso bile znova razpisane.

Navzoči so se seznanili tudi z informacijo o volitvah v RS 21. septembra 2008.

Marjana Mirković

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka (Svet SNM GR)

Redna seja

Seje so se poleg predsednice Dušanke Gržeta udeležili Marija Birk, Ljudmila Barbalić, Jasmina Dlačić, Milan Grlica, Marijana Košuta, Marjana Mirković, Boris Rejec, Marija Riman, Dragica Rizman in Marija Travner.

Vodila jo je predsednica sveta Dušanka Gržeta, ki je po pregledu zapisnika spregovorila o finančnem stanju, uresničevanju programa, Kažipotu in predlogih za prihodnje. Prvo predavanje sveta v novem mandatu na temo železnice predavatelja Tadeja Brateja iz Ljubljane je bilo uspešno in odmevno, če sklepamo po izrečenih pohvalah obiskovalcev, vodstva društva in bralcev Kažipota. Za naslednje predavanje je predsednica znova napovedala gosta iz Slovenije, tokrat bo to predvidoma dr. Stane Južnič. Sodelovanje z drugimi sveti na mestni ravni oz. v okviru koordinacije zaenkrat miruje. Glede Kažipota pa je beseda med drugim tekla še o prijavih na razpise - za Mesto Reka se rok izteče 15.

septembra in predlog je bil, da se nanj pošlje enaka obrazložitev kot lani, posebej pa se v društvu pripravi zbirna dokumentacija o vseh virih financiranja glasila.

Marjana Mirković

11. september

Mestni muzej, Reka

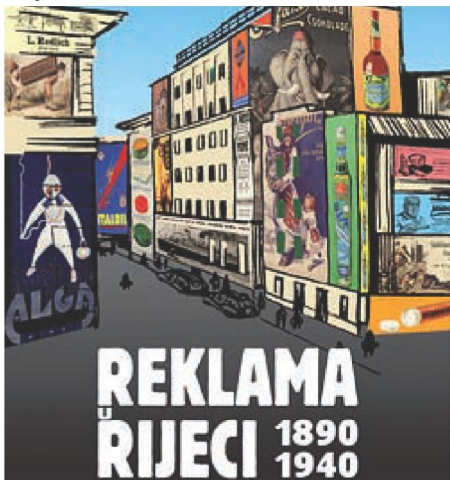
Reklama na Reki, 1890-1940

Razstava o polstoletnem obdobju reklame na Reki sega v čas, ko se je na Reki začel razvoj reklame in litografskega plakata. Simbolično ga je napovedalo predavanje o pomenu reklame, ki ga je na povabilo reških trgovcev marca 1890 podal strokovnjak Trgovskega muzeja z Dunaja Julius Böhm.

Razstava predstavlja zgodovinski pregled najzanimivejših tiskarskih in litografskih dosežkov v petih desetletjih, obdobju, v katerem se je korenito spremenilo stilsko izražanje - od klasicizma in secesije do moderne reklamne ilustracije. Enako kot danes je tudi tedaj prevladovalo prepričanje o moči in pomenu dobro zamišljenega reklamnega sporočila, z likovno upodobitvijo, ki pritegne na prvi pogled, prepričljivim besedilom in kakovostnim izdelkom, ki stoji za tem. Med drugimi je na vpogled tudi razglednica iz leta 1910, s fotografijo reške knjigarne in papirnice G. Jeroushega. Razstava, katere avtorici sta Milica Trkulja in Nada Sabljčić, je na ogled do 24. oktobra.

Več: www.muzej-rijeka.hr

Marjana Mirković

Katalog za razstavo.

11. september
Mestni muzej, Reka
Reklama na Reki, 1890-1940

Slovesnosti v počastitev 65. obletnice osvoboditve italijanskega koncentracijskega taborišča se je udeležila tudi ministrica RS za delo, družino in socialne zadeve Marjeta Cotman in ob tej priložnosti odkrila spominsko ploščo, nagovorila zbrane in položila venec v Spominskem parku Kampor.

V taborišču na Kamporskem polju na otoku Rab, ki je spadalo med najhujša italijanska koncentracijska taborišča, je bilo med 27. junijem 1942 in 11. septembrom 1943 zaprtih okoli 15.000 Slovencev in Hrvatov iz Gorskega kotarja ter Kastva, maja in junija 1943 pa še 3360 Judov. Taboriščniki so se sami organizirali v gibanje, ki je sčasoma preraslo v osvobodilno, po kapitulaciji Italije pa so s pomočjo domačinov 11. septembra 1943 razorožili 2.200 Italijanov na otoku in oblikovali rabsko brigado. Sestavljali so jo Slovenci, Hrvati in Judi, bila pa je edinstven podvig samoosvoboditve taboriščnikov.

Slovenci, včasih cele družine, so morali v taborišče največkrat zato, ker se očetje in sinovi niso hoteli priključiti domobrancem. Zaradi bolezni naj bi v taborišču umrlo okoli 5.000 ljudi, veliko starejših in otrok. Evidentiranih žrtev taborišča je 1.433, spomenu na žrtve pa je namenjen spominski park.

Več: www.rtv slo.si

Marjana Mirković

Spominski park je bil leta 1953 postavljen po načrtih slovenskega arhitekta Edvarda Ravnikarja, gradili pa so ga zaporniki Golega otoka. Na spomeniku ob vhodu so vklesani verzji pesmi slovenskega pesnika Iga Grudna. Foto: RTV SLO/A. M.

16. september
Slovenski dom KPD Bazovica
Dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture

Kot smo že napovedali, je na začetku novega šolskega leta na Hrvaškem stekel dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture v skladu z reorganizacijo. Vodila ga bo nova učiteljica Mojca Podobnikar, napotena na to delo iz Slovenije, ki bo stanovala na Reki in poučevala v društvih v Zagrebu, Pulju, Lovranu, Čabru in na Reki. Zamenjala bo dosedanje učiteljice, Marjo Crnković, Jasmino Ilič Draković in mag. Marijo Donadić. V nekaterih društvih, zlasti SKD Istra v Pulju, so ob tem izrazili nezadovoljstvo in to podkrepili z argumenti, da gre za nepotrebne spremembe in posege v že dobro vpeljano dejavnost, pa tudi za nerazumno razmetavanje proračunskega denarja.

Med novostmi pa je težko sprejemljiva tudi ta, da bo pouk odslej namenjen le potomcem slovenskega rodu, zlasti še, ker je med cilji poučevanja jezika pogosto slišati, da gre tudi za spodbujanje medkulturnih stikov med pripadniki različnih jezikovnih in kulturnih skupnosti. Dvomljiv je tudi način tega preverjanja, o čemer pravega odgovora nismo prejeli niti na sestanku s predstavniki Ministrstva za šolstvo in šport RS in Zavoda RS za šolstvo 4. julija na Reki. Mlajšim hrvaškim državljanom, ki nimajo slovenskih korenin, tako sicer ostaja še možnost obiskovanja pouka slovenskega jezika na OŠ Pečine, odprtega za vse osnovnošolce na Reki, starejšim pa žal le zasoljeni komercialni tečajji na zasebnih jezikovnih šolah.

Učiteljica Mojca Podobnikar pa je na uvodnem srečanju v nabito polni učilnici Slovenskega doma KPD Bazovica na Reki 16. septembra navzoče seznanila s programom in pomenom pouka. Njeno predstavitve objavljamo v nekoliko skrajšani obliki.

Marjana Mirković

Dober odziv v KPD Bazovica. Foto: Marjana Mirković

Mojca Podobnikar: Kaj je dopolnilni pouk slovenščine?

Razvijanje osnovnih štirih sporazumevalnih dejavnosti v slovenščini - branja, poslušanja, pisanja in govora -, da bi se tečajniki lahko znašli v vseh mogočih življenjskih situacijah: pri spoznavanju novih ljudi, na potovanju, v restavraciji, na banki, na pošti, v gledališču, pri zdravniku ... Poleg učenja jezika se bomo seznanili s slovensko kulturo, zgodovino, geografskimi in drugimi značilnostmi in posebnostmi. Pelj bomo slovenske pesmi, brali slovenske knjige in morda Slovenijo celo skupaj obiskali.

Komu je pouk namenjen?

Organizira ga Ministrstvo za šolstvo in šport RS, namenjen je Slovencem in njihovim potomcem, ki živijo zunaj meja Slovenije. Na tečaj se lahko vpišejo tečajniki vseh starosti in z različnim predznanjem slovenščine, saj bo pouk prilagojen različnim nivojem in starosti; gre za tako imenovani kombinirani pouk.

Kaj so cilji pouka?

Navaja jih Učni načrt za pouk slovenskega jezika in kulture s slovenskimi otroki v tujini.

Jezikovni cilji so:

- pridobivanje osnovnega besedišča za sporazumevanje v slovenskem jeziku v vsakdanjih situacijah;
- bogatenje in utrjevanje besedišča v slovenskem jeziku;
- razvijanje in poglobljanje sporazumevalnih zmožnosti in pridobivanje osnov slovenskega knjižnega jezika.

Drugi cilji so:

- spoznavanje prvin kulture slovenskega kulturnega izročila v besedi, sliki, glasbi
- spoznavanje geografskih, zgodovinskih in etnoloških prvin Slovenije in slovenskega naroda;
- ozaveščanje potrebe po ohranjanju posameznikove in narodne samobitnosti;
- spodbujanje zavesti, želje in potrebe po ohranjanju jezikovnega, kulturnega porenja ter stikov z državo porekla;
- spodbujanje medkulturnih stikov med pripadniki različnih jezikovnih in kulturnih skupnosti;
- pozitivno vrednotenje slovenskega jezika in kulture v »družbi« drugih jezikov.

Kdaj in kje bo pouk potekal?

Slovenski dom KPD Bazovica, Podpinjol 43/1, Reka: pouk bo potekal v učilnici, v dveh skupinah po štiri šolske ure tedensko. Prva skupina bo imela pouk ob torkih, druga pa ob petkih zvečer. V skupino bodo tečajniki razvrščeni glede na predznanje in starost.

Kaj potrebujem za pouk?

Za pouk potrebujete le zvezek in pisalo, potrebne knjige in druge potrebščine boste dobili pri pouku. Več o pouku slovenščine in o učbenikih, ki se pri pouku uporabljajo, si lahko preberete na spletni strani: www.zrss.si/slovenscina.

Kdo vodi pouk?

V letu 2008/09 bo pouk slovenščine na Reki vodila Mojca Podobnikar, profesorica slovenščine iz Slovenije. Stik: elektronska pošta: mojca.podobnikar@guest.arnes.si

PRIJAZNO POVABLJENI K POUKU
SLOVENŠČINE!

Mag. Marija Donadič:

15 let dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture na Reki

Ko je v šolskem letu 1993/94 spomladi mag. Marija Donadič v Slovenskem domu KPD Bazovica na Reki prevzela pouk slovenskega jezika in kulture, je v delo učiteljice, ki na tujem pomeni pravo poslanstvo, vložila ogromno truda in to nalogo opravljala z veliko potrpežljivostjo in ljubeznijo. Pri tem so ji bile v prid izkušnje, ki jih je pridobila med petletnim poučevanjem v Nemčiji.

“Imam 20 let prakse, začela sem v Nemčiji, končala na Reki. Na prva leta, od marca 1994 naprej, imam same lepe spomine. Ob koncu se danes počutim sproščeno, z zavestjo, da sem korektno opravila dela in da je šlo skozi ta pouk na Reki tudi do 500 kandidatov. Delo je resda bilo naporno in na pouk sem se zelo veliko pripravljala, celo leto, tudi med počitnicami. Napolnila sem si na fascikle gradiv, ki sem jih pozneje lahko uporabila pri pouku.”

Kot slikarka, ki se je večkrat predstavila tudi na razstavah v slovenskih društvih, je učence seveda spodbujala tudi k likovnemu izražanju, kar ji je bilo v posebno zadovoljstvo: "Učenci imajo radi drugačne metode, radi kaj narišejo, skicirajo ali napravijo z rokami. Menim, da je bilo to tudi zabavno in poučno. Pri tem so se naučili veliko slovenskih besed, poimenovali smo razne materiale in postopke in učenci so bili zadovoljni." Da so bili tudi uspešni, pričajo nagrade za likovno ustvarjanje, ki so jih prejeli na razpisih v Sloveniji, nagrajeni pa so bili tudi s priznanjem za pisanje poezije. Na vprašanje o spremembah v minulem desetletju in pol njegovega poučevanja, mag. Marija Donadić pove, da se je v prvih letih vpisovalo več manjših otrok iz nižjih razredov osnovne šole, pozneje pa je začelo prihajati več srednješolcev in študentov.

Zanimanje za slovenščino pa je na Reki stalno navzoče: "Vseh petnajst let je veliko zanimanje, verjetno bo tako tudi naprej. Med učenci so bili večinoma potomci slovenskega rodu iz mešanih zakonov, a pouk je bil odprt in sprejemali smo vse, ki so se želeli vanj vključiti."

Pouk, ki ga organizira slovensko ministrstvo za šolstvo in šport, po njenem mnenju spremlja dovolj didaktičnega gradiva, nekoliko pa se je seveda treba tudi znajti: "Učitelj mora biti samostojen, sam si mora znati pomagati, kaj kupiti, napraviti, skopirati in se znajti." Pohvali tudi seminarje, ki so bili priložnost za izmenjavo medsebojno precej podobnih izkušenj pri pouku. Mladinski tisk in drugo periodiko pa si je občasno izposojala v Slovenskem domu KPD Bazovica. Učenci so se redno udeleževali tudi poletnih šol v Sloveniji, kar je, poudarja, pri učenju jezika zelo koristna in pomembna praksa. Kar zadeva novo reorganizacijo, je bila o tem uradno obveščena pred mesecem dni, na sestanek na Reki na začetku julija ni bila povabljena, za spremembe pa je slišala tudi na seminarjih. Ocen ne daje, saj je po njenem mnenju za vse ukrepe pristojno ministrstvo, sicer pa je tudi v drugih državah praksa, da prihajajo poučevati učiteljice iz držav matične kulture. Sama se bo po dolgoletnem poučevanju angažirala na drugih področjih, poleg likovnih društev je tu še parterna gimnastika, humanitarno delo v domu za brezdomce, župnijski karitas, pa razna potovanja ...

Marjana Mirković

Mag. Mariji Donadić iskrene čestitke za dolgoletno in uspešno delo pri pouku, z željo po uspešnem delovanju tudi v prihodnje.

Mag. Marija Donadić: Pravzaprav si moram napisati urnik, kako organizirati dejavnosti v prihodnje.
Foto: Vasja Simonić

NAPOVED OKTOBER

1. oktober, 21.00
Galerija Juraj Klović, Reka
Srečno novo leto, gospod K.

Reški umetniški fotograf in večletni član ter pevec MePZ Slovenskega doma KPD Bazovica Karlo Dragan Došen bo tokrat gostoval v galeriji v središču mesta. Predstavil bo enodnevni multimedijski projekt z naslovom Srečno novo leto, gospod K.
Marjana Mirković

2.-3. oktober
Svetovni slovenski kongres, Ljubljana
Konferenca slovenskih arhitektov in gradbenikov iz sveta in domovine

Pri Svetovnem slovenskem kongresu kot nadaljevanje sklopa tradicionalnih srečanj slovenskih strokovnjakov iz sveta in domovine

pripravljajo konferenco slovenskih arhitektov in gradbenikov iz sveta in domovine. Na tretjem srečanju, ki bo potekalo v hotelu City v Ljubljani, bodo pozornost namenili tematiki, kot so Slovenija in nova gradbena filozofija, Dileme urbanega razvoja Slovenije ter Arhitektura med uporabnostjo in umetnostjo. Ob začetku konference organizator napoveduje izid zbornika s prispevki sodelujočih.

Več: www.ssk.si

Marjana Mirković

4. - 5. oktober

SKD Dr. France Prešeren, Šibenik
Letno srečanje slovenskih društev

Kot je bilo dogovorjeno na seji krovne organizacije 19. junija v Zagrebu, bo letošnje srečanje potekalo v Šibeniku. V sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev na Hrvaškem ga bo pripravilo Slovensko kulturno društvo Dr. France Prešeren, ki ga vodi Mirjana Knežević. Na srečanje bodo povabljeni člani štirinajstih slovenskih društev, ki delujejo v okviru krovne organizacije. SKD Gorski kotar s sedežem v Čabru, ustanovljeno oktobra lani, deluje zunaj tega članstva.

Že četrto srečanje zapored bo med drugimi priložnost za navezavo novih stikov med društvi, ki naj bi sodelovanje okrepila tudi z medsebojno izmenjavo kulturnih programov in nastopov.

Marjana Mirković

7. oktober

Slovenski dom KPD Bazovica, 18.00
Medkulturno komuniciranje

Svet slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije organizira predavanje na temo medkulturnega komuniciranja. Gost bo dr. Dejan Jelovac z visoke šole za podjetništvo Gea College, s predavanjem pa bo svet obeležil letošnje leto medkulturnega dialoga.

Predavatelj je doktor znanosti na področju sodobne filozofije organizacije, veliko se je izpopolnjeval tudi v tujini in kot avtor objavil več knjig in okoli dvesto znanstvenih in strokovnih člankov s področja poslovne etike in kulture, filozofije, organizacijskih znanosti ter sodobnega managementa.

Dr. Dejan Jelovac je predaval na beograjski fakulteti za organizacijske vede ter ekonomski fakulteti in fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Poleg znanstvenih srečanj doma in v tujini je sodeloval pri številnih znanstveno-raziskovalnih projektih na področju organizacijske teorije in kot vodja fundraising enote na VŠP (1999-2002) pridobil vrsto projektov v okviru programov Tempus, Socrates in Erasmus. Bil je vodja številnih izobraževalnih in civilnodružbenih projektov, ki so jih sofinancirali Evropska unija, Soros, Westminsterška fundacija za demokracijo, UNESCO, Urad za mladino RS, Urad vlade RS za informiranje, Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za okolje in prostor RS ter drugi. Več: www.gea-college.si

11.-12. oktober

Slovenski dom KPD Bazovica, Reka
Obisk Enotne liste pri slovenski narodni skupnosti na Reki

Enotna lista, samostojna stranka koroških Slovencev, vsako drugo leto organizira ekskurzije k manjšinam, ki jih tako njeni člani spoznavajo neposredno v osebnih pogovorih. Kot nam je v prvih stikih povedala tajnica Justina Hribernik, bi se tokrat želeli seznaniti z razmerami slovenske skupnosti na Reki, obisk pa bo obenem tudi družaben izlet na morje in v Kvarnerski zaliv.

Za pomoč pri organizaciji so zaprosili društvo Bazovica; tam se bodo srečali z rojaki, spoznali njihov položaj na Hrvaškem nasploh in dejavnosti v Slovenskem domu na Reki. Predvidoma si bodo ogledali tudi Lovran, kjer bo takrat potekala znana jesenska prireditev *marunada*, praznik kostanjev.

Marjana Mirković

17. oktober, 18.00

Otroško gledališče Branka Mihaljevića,
Osijek
Dnevi slovenske kulture
Andrej Jelačin: Piknik s tvojo ženo, režija
Alojz Usenik

Na prireditvi z naslovom Dnevi slovenske kulture, ki bo potekala v Osijeku od 17. do 25. oktobra, bo nastopila tudi dramska skupina

Slovenskega doma KPD Bazovica z Reke. Na programu bo Piknik s tvojo ženo Andreja Jelačina in v režiji Alojza Usenika, ki se bo poleg soigralke Loredane Jurković predstavil v glavni vlogi. To bo že 128. uprizoritev priljubljene komedije.

V okviru prireditve, ki jo organizira Slovensko kulturno društvo Stanko Vraz, bo 22. oktobra, kot nam je sporočil tajnik Zvonko Horvat, nastopil tudi gost iz Ljubljane, znani pisatelj Bogdan Novak. V Klubu knjižarne Nova bo ob 19. uri predstavil svoj roman Pasja grofica, dogodek pa bo tudi tokrat vodil Zvonko Horvat, že izkušen v takšnih večerih. Dan pozneje bo v prostorih društva gostja Dragica Motik, na Zavodu RS za šolstvo pristojna za področje šolstva v zamejstvu in po svetu ter pouka slovenskega jezika, ki ga v SKD Stanko Vraz že vodi predsednica Sabina Koželj Horvat. Dragica Motik, znana številnim mladim potomcem slovenskega rodu s poletnih šol, bo navzočim posredovala del svojih bogatih izkušenj s področja poučevanja slovenščine in seznanjanja s kulturno dediščino. V petek bo v društvu potekala okrogla miza na temo Slovenci in Osijek. Udeležbo so napovedali tamkajšnji znani Slovenci dr. Peter Kuzmič, Sabina Koželj Horvat, Damir Kresnik, Zdenka Kuzma ter predstavnik slovenske narodne manjšine v mestu in županiji, Zlatko Marolt in Dubravko Sladić. Predstavljen bo tudi zbornik narodnih manjšin v Osijeku. Prireditve se bo končala v soboto s koncertom KPD Lipa pred trgovskim središčem Mercator v Osijeku.

SKD Stanko Vraz ima, kot smo že objavili, tudi zanimive spletne strani na naslovu <http://skdstankovraz.blog.hr/> Marjana Mirković

25. oktober, 09.15
Šentvid pri Stični
Seminar za zborovodje

V okviru priprav na jubilejni, 40. Tabor pevskega zborov 21. junija 2009 javni sklad za ljubiteljske dejavnosti organizira tradicionalni seminar za zborovodje. Potekal bo v avli Osnovne šole Ferda Vesela v Šentvidu pri Stični, vodil pa ga bo Igor Švara.

Tema naslednjega tabora so pesmi skladateljev, katerih 'okrogle' obletnice se bomo spominjali prihodnje leto (Radovan Gobec, Matija Tomc, Pavle Kernjak, Blaž Potočnik, Gustav Gonza, Pavle Kalan, Anton Nedvěd, Benjamin Ipavec). Prijave v društvu. Več: www.jskd.si Marjana Mirković

GORSKI KOTAR

9

Čabranska dolina v vodnikih

V zadnjem času sta izšla dva vodnika, ki vključujeta tudi območje Čabra. Kot nam je sporočil Marko Smole, znani ljubitelj in pobudnik številnih uspešnih in realiziranih projektov za oživitve in ohranitev kulturne in naravne dediščine tega še neokrnjenega območja na Hrvaškem, je bil Čabar z okolico najprej predstavljen v vodniku za motocikliste, ki ga je izdala slovenska založniška hiša DZS, izid pa je v reškem Novem listu pospremil Željko Malnar (28. 8. 2008).

Drugi vodnik po Gorskem kotarju pa je bil pripravljen po ekskurziji, ki jo je za Ljubljansko geografsko društvo pred slabima dvema letoma vodil Marko Smole skupaj s Katarino Leš. Besedilo o Čabranski dolini je napisala Brigita Gregorič, sedanja ravnateljica osnovne šole v slovenskem obmejnem naselju Fara. Celoten vodnik ima naslov Zamejska Hrvaška - Ekskurzije Ljubljanskega geografskega društva. Gre za predstavitev ekskurzij po Sloveniji in tujini s spremljajočimi podrobnimi geografskimi, pa tudi poglavitnimi zgodovinskimi in etnološkimi značilnostmi v hrvaškem delu zamejstva. Kot je zapisano na spletni strani društva, so v desetih prispevkih predstavljene pokrajinsko in razvojno zelo raznolike pokrajine, od ravninskega in gričevnatega Medžimurja na severovzhodu prek hribovitih Žumberške gore, Gorskega kotarja in Čičarije vse do sredozemskega južnega dela polotoka Istre na jugozahodu. Vmes sta podrobno obravnavani tudi zagrebška in reška aglomeracija. Predstavljene poti se za več kot 50 km od slovenske meje oddaljijo le na jugu Istre. Predgovor je napisal urednik Drago Kladnik, sledijo pa prispevki o Medžimurju (Milan Ilić, Hrvoje Šlezak), Hrvaškem Zagorju (Marijan Biruš), Zagrebški aglomeraciji (Vedran Prelogović, Ksenija Bašić), Žumberški gori

(Aleksandar Lukić), Severnem delu Karlovske županije (Neven Bočić), Porečju Čabranke (Brigita Gregorčič) ter Reški aglomeraciji, Čičariji, Notranji hrvaški Istri in Zahodni hrvaški Istri (Daniel Bogešić).

Marjana Mirković

6. september
Pohod na Sveto goro, Plešce
Raznotera predstavitev tradicije

Vasica Plešce. Foto: Marjana Mirković

V organizaciji etnološke zbirke rodbine Čop Palčava šiša, Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Mesta Čabra in domačinov je potekal dobro obiskan septembrski pohod na Sveto goro. V obmejni vasi Plešce, ki leži v dolini rečice Čabranke - sosedje Osilnice na slovenski strani, se je zbralo staro in mlado z obeh strani meja. Priložnost, spoznati del preteklosti in sedanjosti krajev, naravne lepote doline in okoliških gora, je na novem trgu v Pleščih popestril še domači sejem.

Na Sveto Goro nad Čabransko in Zgornjekolpško dolino so pohodniki krenili po stari romarski poti, po kateri je marsikateri hrvaški, slovenski ali kočevski romar v zadnjih stoletjih zgulil svoja kolena, da bi se zahvalil Materi Božji, ker je preživel najhujše tegobe življenja, je med drugim v svojem sporočilu zapisal Marko Smole. Pot se je začela pri stari župnijski cerkvi v Pleščih, nadaljevala poleg skoraj dvesto let starega *Tamaževega malna* in skozi zarasle pleške Ograje in Požarnico do Svete gore. Tam

so se po sveti maši udeleženci še okrepčali in v tradiciji nekdanjih slovesnosti celo zaplesali, uživajoč ob zvokih domačih harmonikarjev, Gorana Majetića iz Plešč in Blaženka Ožbolta iz bližnjega naselja Mandli.

Nekateri so se udeležili tudi sprehoda po krožnih poteh okoli vasi, različnih delavnic, ogledov etnološke zbirke Palčava šiša, predstavitev društev, pokušine domačih izdelkov in kakšnega od njih tudi odnesli domov.

Marko Smole, dolgoletni in neutrudni pobudnik za ohranitev kulturne in naravne dediščine v Pleščih, pravi, da za promocijo in turistični obisk zadostujejo dobra volja, marljivo delo in nekaj vlaganja. *S skupnimi močmi ustanov in posameznikov z obeh strani meje, pravi, lahko ustvarimo razmere za spodbujanje turizma v tem, zaenkrat še neprepoznanem območju. Ko pa gre za kulturni turizem, to obenem pomeni tudi skrb za ohranitev tradicije in prenos njenega izročila našim potomcem, poudarja in za konec septembra napoveduje nova in zanimiva srečanja, z etnološko in muzejsko delavnico.*

Marjana Mirković

Etnološka zbirka rodbine Čop Palčava šiša obsega tudi skrbno ohranjeno opremo v družinski hiši iz 19. stoletja. Foto: Marjana Mirković

Etnološka zbirka rodbine Čop Palčava šiša.
Foto: Marjana Mirković

20.-27. september
Dnevi evropske kulturne dediščine
Trubarjeva domačija, Raščica

Na slovesnosti tudi predsednik RS dr. Danilo Türk.
Foto: Marjana Mirković

Letošnji Dnevi evropske kulturne dediščine (DEKD) v Sloveniji, ki tradicionalno potekajo zadnji teden v septembru, so bili posvečeni Primožu Trubarju, na Raščici pa jih je slavnostno odprl in napovedal predsednik RS dr. Danilo Türk. Slovesen kulturni program je pripravil Javni zavod Trubarjevi kraji, ki upravlja Trubarjevo domačijo, povezoval pa ga je njegov direktor Matjaž Gruden. Prireditev je potekala v režiji Andreja Perhaja, ki je tudi bral Trubarjeve tekste, v glasbenem delu pa sta nastopila

Ženski pevski zbor Rozka Usenik iz Ljubljane in na harmoniki profesorica na ribniški glasbeni šoli Slavica Marinković. Poleg predsednika RS sta navzoče pozdravila še župan občine Velike Lašče Anton Zakrajšek in direktor Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije dr. Robert Peskar.

V kulturnem programu je sodeloval tudi Andrej Perhaj. Foto: Marjana Mirković

Prijaznemu povabilu Barbare Pečnik se je v imenu Sveta slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije kot njegova predsednica odzvala urednica Kažipot. Srečanje je bilo med drugim znova priložnost za zanimiv klepet z direktorico Zavoda za kulturo in turizem Parnas iz Velikih Lašč Metko Starič in Nado Kozina iz piranskega društva za negovanje in ohranjanje kulturne in naravne dediščine Anbot, ki je z zanimivim predavanjem o Trubarju sodelovala na poznejšem dnevu evropske kulturne dediščine v Piranu.

Sicer pa je bogat program odprtja DEKD - poleg vodene predstavitve Primoža Trubarja v organizaciji pedagoga Andreja Perhaja - obsegal še delavnice za otroke: Hišo abecednico, kaligrafsko delavnico Grajski pisar in ustvarjalne delavnice Ane bukvice Alojza Severja. Predstavljena je bila tudi knjiga velikanka, Abecedarij današnjih dni, skupinsko delo 600 ustvarjalcev, od najmlajših do upokojujencev, ki je na pobudo Zavoda za razvijanje ustvarjalnosti od mladi nastajalo v 45 različnih skupinah, ki so izdelale strani z izbrano črko.

Marjana Mirković

Ženski pevski zbor Rozka Usenik.
Foto: Marjana Mirković

DEKD 2008: Primož Trubar in njegov čas

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije se letos pridružuje vseslovenskemu praznovanju 500. obletnice rojstva tega velikana slovenske zgodovine. Enotedenske prireditve DEKD so bile tako posvečene predstavitvi življenja in dela Primoža Trubarja, ki je s svojimi protestantskimi knjigami in sodelavci ustvaril začetke slovenske književnosti in položil temelje slovenskega knjižnega jezika.

Vabilo k sodelovanju na DEKD med drugim na kratko predstavlja nastanek tega projekta, ki sega v leto 1984, ko so v Franciji organizirali Dneve odprtih vrat in s tem omogočili ogled kulturnih spomenikov, sicer težje dostopnih javnosti. Pobudo so pozneje sprejele tudi druge evropske države, 1991 pa je pod okriljem Sveta Evrope in ob podpori Evropske komisije ta prerasla v Dneve evropske kulturne dediščine, doslej najuspešnejšo akcijo teh ustanov na področju kulture. Med prvimi državami jih je leta 1991 organizirala tudi Slovenija. S povezavami med državnimi in zasebnimi muzeji, galerijami, institucijami za varovanje kulturne dediščine, društvi, vzgojno-izobraževalnimi ustanovami ter turističnimi organizacijami nastaja učinkovita mreža posameznikov. Prav zavze-to sodelovanje vsakega posameznika je največ pripomoglo k uspehu te akcije: 49 držav, skoraj 6000 mest, 30.000 kulturnih spomenikov, blizu 20,000.000 obiskovalcev.

DEKD povezuje skupno poslanstvo: krepitev zavesti o vrednosti in bogastvu kulturne raznolikosti Evrope ter njihovo pozitivno vrednotenje in spoštovanje; kljubovanje nastanku razizma in odpora do tujcev ter spodbujanje tolerance v Evropi in zunaj državnih meja; krepitev občutka evropskih državljanov o skupni identiteti ter seznanjanje javnosti in političnih oblasti o potrebi varovanja kulturne dediščine.

Vsako leto dogodke, povezane z DEKD, na nacionalni oz. regionalni ravni povezuje skupna tema; v Sloveniji so bili posvečeni baročnim spomenikom, sledem rimskih vojakov, ljudskemu stavbarstvu, zgodovinskim parkom in vrtovom, dediščini meniških redov, secesijski arhitekturi, srednjeveškim mestom, zgodnji industrijski in arhitekturi 20. stoletja, arheologiji na slovenskih avtocestah, restavratorskim posegom, nesnovni kulturni dediščini, utrdbeni arhitekturi, zapuščini Jožeta Plečnika ter izbranim kulturnim spomenikom.

DEKD od leta 1995, ko je bila posavska vas Krapje razglašena za vas gradbene dediščine, potekajo tudi na Hrvaškem. Organizira jih ministrstvo za kulturo in letos so jih namenili temi nesnovne kulturne dediščine pod naslovom Zakladnica znanja in veščin, z vrsto tematskih programov, delavnic in predstavitev tradicionalnih obrti in veščin, potekali pa so v Zagrebu, Đakovu, Gornji Stubici, Veliki Gorici, Pazinu, Spodnji Kupčini in Krapju. Osrednjo prireditev, razstavo v Etnografskem muzeju v Zagrebu, posvečeno nesnovni kulturni dediščini, vpisani v Register kulturnih dobrin RH, je spremljal nastop znane skupine narodnih pesmi in plesov Lado, na ogled in pokušino pa so bile tudi tradicionalne jedi, na primer domači štruklji, salama slavonski *kulen* in *soparnik*.

Marjana Mirković

KPD Slovenski dom, Zagreb
21. oktobra prireditve v počastitev
Primoža Trubarja

Prireditve v počastitev spomina na Primoža Trubarja bo v prostorih društva SKD Slovenski dom organiziral tudi Svet slovenske narodne manjšine Mesta Zagreb. Kot je povedala nova tajnica sveta Agata Klinar Medaković, bodo v

okviru projekta Šole v stiku za učence osnovnih šol Ivana Cankarja iz Zagreba in Brežic - v sodelovanju z Zavodom za kulturo in turizem Parnas iz Velikih Lašč -, pripravili knjigoveško delavnico, odprli razstavo o Trubarjevem življenju in delu avtorice Elizabete Lebar Balažič, se okrepčali s Trubarjevo malico in 28. oktobra organizirali še predavanje dobrega poznavalca Trubarja, dr. Mihaela Glavana. Marjana Mirković

Trubarjeva malica

Trubarjeva malice bo pripravljena iz belega prosa, ki so ga avgusta letos na Gradežu pri Turjaku po štirih desetletjih znova poželi tamkajšnji domačini. V okviru zelo dejavnega Društva za ohranjanje dediščine se tako vključujejo v promocijo Trubarjevega leta in skupaj z zavodom Parnas obiskovalcem postrežejo s Trubarjevo malico. To sestavljajo pečena prosena kaša s suhimi slivami, kruh krhlak in krhljevka, kompot iz suhega sadja. V obnovljeni vaški sušilnici sadja radi prikažejo tradicionalno sušenje sadja in predstavijo tudi pridelavo prosa.

Več: www.zavod-parnas.org, www.gradez.si, www.zvkd.si, www.min-kulture.hr
Marjana Mirković

NESPREGLEDANO

Martina Cvetković zmagovalka na festivalu FENS

Na letošnjem festivalu novih skladb FeNS v Kopru, ki ga organizira Agencija Plahutnik, je v glavnem večeru v kategoriji za odrasle, ki je potekal 19. julija, zmagala Martina Cvetković, članica Slovenskega doma KPD Bazovica. Martina je zelo uspešna študentka na reški fakulteti za pomorstvo in tik pred diplomo, že več let pa poje, piše in sklada pesmi. Na FeNS je zapela svojo pesem Prijatelj dragi in zmagala v konkurenci petnajstih skladb, ki so jih nastopajoči predstavili v slovenskem, angleškem, ruskem in hrvaškem jeziku.

Več: www.evrovizija.com
Marjana Mirković

Čestitke Martini Cvetković. Foto: Agencija Plahutnik

AKTUALNO

Parlamentarne volitve v Sloveniji

Po neuradnih, a končnih rezultatih in glasovih, je na volitvah poslancev v Državni zbor RS imelo pravico glasovati skupaj 1.696.437 volivcev. Glasovalo je 1.070.523 volivcev, veljavnih glasovnic je bilo 1.051.827. Največ glasov (320.248) je dobila stranka Socialni demokrati (SD) in s 30,45 odstotka glasov dosegla najboljši rezultat doslej, pripada pa ji 29 sedežev v parlamentu. Tik za njo je Socialdemokratska stranka (SDS) s 307.735 glasovi oz. 29,26 odstotka glasov in 28 sedeži, na tretje mesto se je uvrstila stranka Zares z 98.526 glasovi oz. 9,37 odstotka glasov (9 sedežev), sledijo pa DeSUS (78.353) s 7,45 (7 sedežev), SNS (56.832, 5 sedežev) s 5,40, SLS + SMS (54.809, 5 sedežev) s 5,21 in LDS (54.771, 5 sedežev) s 5,21 odstotka glasov. V parlament se nista uvrstili stranka Nova Slovenija (NSi) in Lipa.

Volilni odbor na volišču v Zagrebu je, kot je sporočila prva sekretarka in vodja konzularnega oddelka na veleposlaništvu RS v RH Katarina Gradič - Režen, ugotovil, da je na volišču glasovalo 87 volivcev, po pošti pa je pred odprtjem volišča prispelo še 36 volilnih gradiv. Tako je skupno število glasovnic, na podlagi katerih je odbor ugotavljal izid, znašalo 123.

Med predsedniki strank, ki so prestopile državnozborski prag, se v parlament nista uvrstila vodilna člana DeSUS Karl Erjavec in SLS Bojan Šrot. V poslanskih klopeh bo 12 žensk, med njimi večina (8) iz SD, sicer pa bo mandat ponovilo 41 poslank in poslancev.

Predsedniki zmagovalnega trojčka: Borut Pahor (SD), Katarina Kresal (LDS) in Gregor Golobič (Zares).

Foto: www.24ur.com

V peti generaciji DZ RS bodo predvidoma:

Stranka Socialni demokrati (SD):

Samo Bevk, Aleksander Ravnikar, Darja Lavtižar, Bebler, Tomaž Tom Mencinger, Borut Pahor, Mirko Brulc, Luka Juri, Breda Pečan, Patrick Vlačič, Franc Križanič, Dušan Kumer, Anton Rop, Miran Potrč, Andreja Črnak Meglič, Igor Lukšič, Anton Colarič, Janja Klasinc, Janko Veber, Alan Bukovnik, Bojan Kontič, Andreja Rihter, Melita Župevc, Matjaž Han, Renata Brunskole, Matevž Frangež, Bogdan Čepič, Majda Potrata, Dejan Levanič in Anton Kampuš.

Socialdemokratska stranka (SDS):

Rado Likar, Milan Čadež, Milenko Zihlerl, Branko Grims, Eva Irgl, Zvonko Černač, Danijel Krivec, France Cukjati, Peter Verlič, Robert Hrovat, Aleksander Zorn, Janez Jansa, Jože Tanko, Miro Petek, Darko Menih, Iztok Podkrižnik, Štefan Tisel, Andrej Vizjak, Silvo Mesojedec, Ivan Grill, Rudolf Petan, Jožef Jerovšek, Vinko Gorenak, Branko Marinič, Franc Pukšič, Marijan Pojbič in Marjan Bezjak.

Stranka Zares:

Damijan Perne, Franco Juri, Majda Širca Ravnikar, Pavel Gantar, Gregor Golobič, Matej Lahovnik, Franci Kek, Ivo Vajgl in Vili Trofenik.

Demokratska stranka upokojencev Slovenije (DeSUS):

Anton Urh, Vasja Klavora, Matjaž Zanoškar, Franc Žnidaršič, Vili Rezman in Franc Jurša.

Slovenska nacionalna stranka (SNS):

Srečko Prijatelj, Zmago Jelinčič Plemeniti, Bogdan Barovič, Silven Majhenič in Miran Györek.

Slovenska ljudska stranka (SLS) in Stranka mladih Slovenije (SMS)

Gvido Kres, Jakob Presečnik, Franc Bogovič, Janez Ribič in Radovan Žerjav.

Liberalna demokracija Slovenije (LDS):

Borut Sajovic, Katarina Kresal, Miran Jerič, Ljubo Germeič in Milan Gumzar.

Manjšinska poslanca

Laszlo Göncz (madžarska narodna skupnost) in Roberto Battelli (italijanska narodna skupnost).

Marjana Mirković

Imenovan Razvojno-poslovni svet za Slovence po svetu

Minister brez resorja, zadolžen za lokalno samoupravo in regionalno politiko v RS, dr. Ivan Žagar, je 18. avgusta izdal sklep o imenovanju članov Razvojno-poslovnega sveta za Slovence po svetu (RPS SS).

Za 16 predstavnikov Slovencev v zamejstvu so v RPS SS imenovani Edi Bukavec, Boris Peric, Dario Peric, Aleksander Rustja, dr. Erik Švab

Čestitke Marijani Košuta. Foto: Istog Žorž

in Sergij Stančič iz avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine iz Italije, dr. Karl Hren, mag. Gašpar Ogris Martič, Hanzi Ogris, Bernard Sadovnik, Benjamin Wakounig in Feliks Wieser kot predstavniki avstrijskih zveznih dežel Koroške, Štajerske in Gradiščanske, Gabor Doncsecz in Andreja Kovač kot predstavnika županij Republike Madžarske ter Silvester Kmetič in Marijana Košuta kot predstavnika županij Republike Hrvaške, ki mejijo na Republiko Slovenijo. Predstavnika iz Hrvaške oz. društev Slovenski dom v Zagrebu in KPD Bazovica z Reke je pred več kot letom dni predlagala krovna organizacija Zveza slovenskih društev na Hrvaškem.

Imenovani so bili tudi člani RPS SS, ki bodo predstavniki Slovencev po svetu. Ti prihajajo iz Brazilijske, ZDA (trije), Kanade, Argentine, Južnoafriške republike, Švice, Avstralije (dva) in Singapurja.

Kot določa vladni sklep, so predstavniki Slovencev v zamejstvu in po svetu imenovani iz vrst uglednih članov gospodarskih združenj in društev Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Marjana Mirkovič

Evrourad na Reki

Logo za Evrourad je oblikoval študent 3. letnika ljubljanske likovne akademije Krispin Stock.

Podjetje Euroured d. o. o. Rijeka (Evroured Reka) je naposled registrirano. Njegova ustanovitev pomeni nove možnosti za prijavo na razpise za sredstva iz evropskih skladov, podobno kot že odprte podobne evropske pisarne v Italiji, Avstriji in na Madžarskem. Pobudo zanj je dal Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, lastnik Evrourada in ustanovitelj pa je krovna organizacija, Zveza slovenskih društev na Hrvaškem. Poglavitni cilj pisarne, ki jo vodi Marijana Košuta, po poklicu univerzitetna diplomirana ekonomistka, je zagotoviti

brezplačno tehnično podporo pri pisanju projektov za potrebe delovanja in razvoja slovenskih društev na Hrvaškem. Prostore ima v reškem podjetniškem središču Porin na Pehlinu.

Marjana Mirkovič

V slovenskem parlamentu poslanci iz zamejstva in sveta?

Stranka Nova Slovenija Krščanska ljudska stranka (NSi) je 3. septembra vložila pobudo za začetek postopka za zbiranje podpisov za spremembo ustave, po kateri bi se število sedežev v parlamentu povečalo na 92, in sicer za poslanska predstavnika Slovencev iz zamejstva in Slovencev iz sveta. Šestdesetdnevni rok je začel teči 8. septembra 2008, do 6. novembra 2008 pa je treba zbrati najmanj 30.000 podpisov volivk in volivcev za to pobudo, ki bi omogočila neposredno zastopnost Slovencev v zamejstvu in po svetu, ki imajo slovensko državljanstvo. Volitve za ta poslanca bi potekale podobno kot volitve za poslanca madžarske in italijanske narodne skupnosti ter v dveh volilnih okrajih - v enem za zamejstvo ter enem za izseljenstvo.

Državljeni RS lahko svojo podporo podajo na predpisanem obrazcu. Da bi to bilo mogoče storiti tudi v društvih, je prva sekretarka na veleposlaništvu RS v RH in vodja konzularnega oddelka Katarina Gradič - Režen v posebnem sporočilu na začetku septembra s tem seznanila vsa društva na Hrvaškem. Posredovala je tudi informacijo, da je Veleposlaništvo RS v RH Ministrstvu za zunanje zadeve RS predlagalo, da pooblasti posameznike iz slovenskih društev, ki bi eventualnim zainteresiranim volivcem potrjevali obrazce podpore, in tako ponudilo možnost, da se v društvih imenuje pooblaščenec, ki bi potrjeval obrazce. Odzvala so se le tri društva, SKD Snežnik v Lovranu, SKD Slovenski dom v Zagrebu in SKD Istra v Pulju.

Na Reki bodo volivci podporo tako lahko dali le na konzularnem dnevu 15. oktobra in 5. novembra, če bo KD takrat potekal. Sicer pa zainteresirani volivci obrazce podpore lahko potrdijo le na Veleposlaništvu RS v Zagrebu, Alagovičeva 30, praviloma v času uradnih ur za stranke (vsak delovni dan od 9h do 12h).

Marjana Mirkovič

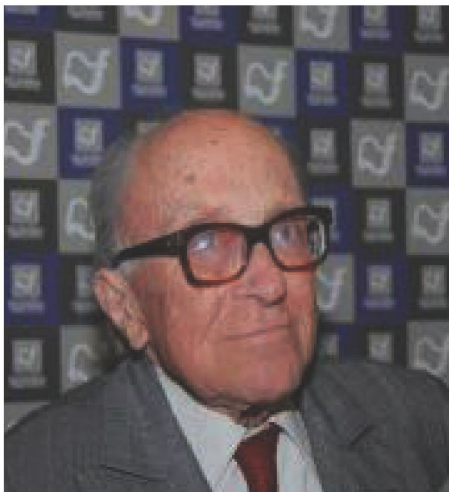
Pisatelj, akademik, Prešernov nagrajeneč, vitez legije časti in večkratni nominiranec za Nobelovo nagrado, tržaški pisatelj Boris Pahor, je 26. avgusta praznoval 95. rojstni dan. Boris Pahor, ki velja za enega najbolj znanih slovenskih pisateljev v Evropi, v svojih delih obravnava grozote nacističnih koncentracijskih taborišč, tematiko slovenske manjšine v Italiji in trpljenje primorskih Slovencev, znan pa je tudi po družbeni in politični zavzetosti. Med njegova najbolj znana dela so zbirka novel Mesto v zalivu in romani Nomadi brez oaze, Spopad s pomladjo ter predvsem Nekropola, ki je prevedena v več evropskih jezikov, v Franciji pa so pisatelja prav zaradi tega dela odlikovali z redom viteza legije časti.

Boris Pahor se je rodil v Trstu 26. avgusta 1913, že kot sedemletni otrok pa je 13. julija 1920 videl fašistični požig Narodnega doma, tedaj osrednje ustanove tržaških Slovencev. Pozneje je bil priča fašističnemu preganjanju Slovencev, med drugo svetovno vojno se je priključil k narodnoosvobodilnemu gibanju, bil leta 1944 aretiran in poslan v koncentracijska taborišča Dachau, Natzweiler-Struthof in Bergen-Belsen; po zdravljenju v francoskem sanatoriju se je vrnil v Trst. Po diplomu na univerzi v Padovi se je zaposlil kot profesor na obnovljeni slovenski šoli v svojem rojstnem mestu.

V povojnem obdobju se je vključil v slovensko kulturno življenje in med drugim urejal tržaško revijo Zaliv. Vsakozi je ohranjal kritičen pogled na slovensko stvarnost ter zagovarjal samostojen politični nastop Slovencev v Italiji. Oblastem v nekdanji Jugoslaviji se je zameril z izdajo knjižice Edvard Kocbek, pričevalec našega časa, ki sta jo skupaj z Alojzom Rebulo napisala leta 1975 ob Kocbekovi sedemdesetletnici. V spremljajočem intervjuju je Kocbek prvič spregovoril o povojnem pokolu vrnutih slovenskih domobrancev, kar je dvignilo mnogo prahu, Pahorju pa so jugoslovanske oblasti prepovedale vstop v državo. Literarna dela Borisa Pahorja so ovrednotenje doživela šele po osamosvojitvi Slovenije, ko je prejel Prešernovo nagrado in častni znak svobode RS. Tudi tržaška javnost je Pahorjevim delom priznala vrednost šele leta 2003, ko je prejel nagrado zlati svetl Just, v letu 2007 pa ga je

zaradi novega italijanskega prevoda Nekropole odkrila širša italijanska javnost. S pisateljevim jubilejem sovpada tudi podelitev mednarodne literarne nagrade Viareggio Versilia v italijanskem kraju Viareggio. Pisateljovo 95-letnico je počastila tudi Študentska založba, ki je izdala njegovo avtobiografijo *Moje suhote*. V Pokrajinskem muzeju v Repnu pri Trstu pa je dan pred pisateljevim rojstnim dnevom potekalo srečanje *Vse najboljše, Boris!*, na katerem so predstavili novo izdano zgoščenko Varuhu jezika in modrijanu nad zalivom, s čimer sta se pisatelju poklonili obe slovenski tržaški založbi, Založništvo tržaškega tiska in Mladika, ter Slovenska prosvetna zveza iz Celovca. S pisateljevim jubilejem sovpada tudi podelitev mednarodne literarne nagrade Viareggio Versilia v italijanskem kraju Viareggio. Pisateljovo 95-letnico je počastila tudi Študentska založba, ki je izdala njegovo avtobiografijo *Moje suhote*. V Pokrajinskem muzeju v Repnu pri Trstu pa je dan pred pisateljevim rojstnim dnevom potekalo srečanje *Vse najboljše, Boris!*, na katerem so predstavili novo izdano zgoščenko Varuhu jezika in modrijanu nad zalivom, s čimer sta se pisatelju poklonili obe slovenski tržaški založbi, Založništvo tržaškega tiska in Mladika, ter Slovenska prosvetna zveza iz Celovca. Več: www.rtv slo.si

Marjana Mirković

Moje suhote so avtobiografski zapisi in pomembno pričevanje, ki celovito osvetljuje življenjsko izkušnjo, pa tudi literarni opus pisatelja.

Foto: www.rtv slo.si

Šolam na voljo novo gradivo z naslovom Spoznajamo EU!

V okviru sporazuma o upravljavskem partnerstvu na področju komuniciranja evropskih vsebin med Evropsko komisijo in Vlado RS so osnovne in srednje šole po Sloveniji te dni prejele DVD z naslovom Spoznajamo EU! Gre za multimedijski pripomoček, ki sta ga Predstavništvo Evropske komisije v RS in Urad vlade za komuniciranje oblikovala v sodelovanju in s strokovno pomočjo Zavoda RS za šolstvo, in sicer kot odziv na pogoste pozive šol in učiteljev po zagotavljanju gradiv o EU, primernih za mlade. Novost vključuje predstavitev evropskih institucij in evropskih politik, članstvo RS v EU in tudi informacije o programih in priložnostih, ki jih EU ponuja mladim. Pripomoček je primeren za učitelje in privlačen tudi za mlade. Oblikovno je zasnovan v obliki ozvezdja, po katerem uporabnika skozi vsa poglavja vodi maskota robotek. Dodane naloge in kvizi mlajšim uporabnikom omogočajo zabavnejše spoznavanje vsebin, učiteljem in mentorjem pa dajejo zamisli za samostojno raziskovanje in izvirnejše preverjanje znanja.

Izvod je mogoče naročiti na Uradu vlade za komuniciranje, spletna različica pripomočka pa je dostopna tudi na naslovu:

<http://evropa.gov.si>

Marjana Mirković

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: nagradni natečaj

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je znova razpisal nagradni natečaj za diplomsko, magistrsko in doktorska dela na temi Slovenci v zamejstvu in Slovenci v izseljenstvu. Do 1. decembra se lahko prijavijo kandidatke in kandidati iz RS in tujine, predmet natečaja pa so v obdobju od 1. novembra 2007 do 31. oktobra 2008 uspešno zagovarjana dela na kateri koli univerzi v Sloveniji ali zunaj nje. Kandidirajo lahko tudi dela, poslana na druge podobne natečaje. Nagrajena bodo po tri dela za področje zamejstva in izseljenstva, z zneskom 800 evrov za prvi nagradi in 600 evrov za drugi dve, in ta bodo na željo nagrajencev prejela tudi priporočilo Urada za objavo. Strokovna komisija bo pri oceni upoštevala izvirnost teme in pristopa, uporabnost v smislu ohranjanja slovenske identitete zunaj meja RS ter stroko-

vnost, zahtevnost in interdisciplinarnost dela, rezultate pa bo objavila do konca marca 2009.

Več: www.uszs.gov.si

Marjana Mirković

Mednarodno tekmovanje za mlade zborovske dirigente: 26.-30. marec, 2009

Tekmovanje, ki bo v slovenski prestolnici, pripravljajo Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (JSKD) z območno izpostavo Ljubljana, Europa Cantat (EC) in njen center za srednjo in vzhodno Evropo (ECEEC), Akademija za glasbo Univerze v Ljubljani in Arbeitsgemeinschaft Europäischer Chorverbände (AGEC).

Srečanje bo priložnost slediti zanimivemu tekmovanju nadarjenih mladih zborovodij ter hkrati udeležencem in tuji strokovni javnosti predstaviti precej literature slovenskih skladateljev in odlične zборе. Pravila tekmovanja in prijavnice so na vpogled na spletni strani www.jskd.si/glasba/zborovska/prireditve.

Marjana Mirković

Mini teater prejel evropska sredstva za gradnjo gledališča

Okrožje uglednih ustanov v središču Ljubljane, kot so Mestni muzej, Križanke in NUK, bo v prihodnje obogatila nova kulturna institucija, Mini teater, katere direktor je Robert Waltl. Na začetku junija je bila namreč podpisana pogodba o sofinanciranju gradnje gledališča in rezidenčnega centra Mini teater, med evropsko fundacijo Finančnim mehanizmom EGP in Norveškim finančnim mehanizmom oziroma njihovim zastopnikom Službo vlade RS za evropske zadeve, ki predstavlja nacionalno konkatno točko, ter Mini teatrom.

Mini teater je za svojo gledališko dejavnost pred dvema letoma prejel dotrajano hišo v lasti MOL na Križevniški 1. Vrednost njene obnove in celotne investicije krepko presega milijon evrov, toda Mini teater, ki se kot neprofitni zavod uspešno ukvarja z izvedbo lutkovnih in gledaliških predstav doma in v tujini, je konkuriral za sredstva na mednarodnem razpisu Finančnega mehanizma EGP in Norveškega finančnega mehanizma. Za projekt, ocenjen za enega najboljših, je na razpisu pridobil več

kot polovico investicijskih sredstev oz. dobrih 600. 000 evrov, kar je ena največjih donacij slovenski kulturi.

Slavnostno odprtje novega gledališča in rezidenčnega centra bo predvidoma leta 2009, ob praznovanju 10-letnice delovanja Mini teatra.

Naše čestitke tudi Neviji Božič, ki nam prijazno posreduje informacije o razpisih evropskih skladov in je sodelovala pri pripravi uspešnega projekta.

Marjana Mirković

Posočje, destinacija odličnosti

Soča. Destinacija njene doline z zgodbami 1. svetovne vojne deležna pohval in občudovanja.
Foto: MMC RTV SLO

Slovenija je dobila prvo Turistično destinacijo odličnosti, zgornjo dolino Soče.

Prestizna nagrada, podeljena v slikoviti trdnjavi Kluže pri Bovcu, odpira pot na evropski izbor najboljših turističnih krajev. Bovec, Tolmin in Kobarid so z odličnimi zgodbami Soške fronte in naravnih lepot smaragdne reke zmagali med šestnajstimi slovenskimi nominiranci, oktobra pa se bodo potegovali še za najvišjo evropsko turistično nagrado. Razkošno ponudbo modrozelenke reke so v zgornji dolini Soče požlahtili še s predstavitvijo kulturne in zgodovinske dediščine. Gre predvsem za tenkočutni prikaz Soške fronte, na kateri so krvaveli fantje dvaindvajsetih narodov. V Posočju so uredili tudi 109 kilometrov Poti miru, ki od Bovca prek Kobarida do Tolmina povezujejo vse kulturne, zgodovinske in naravne znamenitosti.

Več: www.rtvlo.si, www.siol.net

Marjana Mirković

Korita. Foto: MMC RTV SLO

Po planinski poti do treh držav

Točko v severovzhodni Sloveniji, kjer se država stika z Madžarsko in Avstrijo, označuje piramidast kamen Tromejnik. Tromeja je le kilometer iz vasi Trdkova, do katere poleg turistične poti vodi tudi nekoliko zahtevnejša učna pot, na kateri je trinajst postaj z učno vsebino.

Izhodišče za izlet je vas Trdkova, ki je bila pod imenom Trekwlgh prvič omenjena leta 1387 in je spadala pod grofijo Dobra v Avstriji. Pozneje

Točka, na kateri se stikajo tri države, je označena s kamnom piramidaste oblike.

Foto: MMC RTV SLO/A.K.Kovač

so jo omenjali pod imenom Therekweghye in nemškim imenom Türke. Še leta 1890 je štela 707 prebivalcev (701 Slovenec, pet Nemcev in en Madžar), danes jih ima okrog dvesto. Trdkovo je vredno obiskati in si pred vzponom na tromejo (390 metrov) ogledati kapelo Cirila in Metoda, ki je povezana z legendo, da naj bi si brata Ciril in Metod med potovanjem v potoku Lukaj umila utrujene in prašne noge. Potok je po tem dejanju spremenil tok in od takrat naprej teče v nasprotno smer. Na bližnjem Slamarovem bregu so leta 1998 postavili križ, ki naj bi predstavljal tudi troedinost kulture, tradicije in zgodovine na stičišču mejnih narodov iz Slovenije, Madžarske in Avstrije.

Trdkova in njena okolica sta del spominskega parka, vključenega v krajinski park Goričko, ki je s površino 46.200 hektarjev drugi največji v Sloveniji. Prvi je seveda le Triglavski narodni park (83.808 hektarjev). Več: www.rtv slo.si

Marjana Mirković

Pavle Kozjek (1959-2008)

Znani slovenski alpinist Pavle Kozjek se je 25. avgusta na poti na 7.273 metrov visok Mustagh Tower v Pakistanu smrtno ponesrečil. S soplezalcem Dejanom Miškovičem sta preplezala steno in se na grebenu med obema vrhovoma razvezala. Takoj nato se je pod Pavletom Kozjekom odlomila snežna opast, zaradi česar je padel čez steno.

Njegovega soplezalca Dejana Miškoviča so po treh nočeh 28. avgusta rešili, potem ko je sestopil na 5.000 metrov.

Pavle Kozjek je bil izkušen alpinist z več kot 20-letnimi izkušnjami pri vzponih v domačih gorah in tujih gorstvih, Alpah, Dolomitih, Andih in Himalaji. Leta 1983 se je udeležil svoje prve himalajske odprave, v naslednjih letih pa plezal v različnih stenah sveta, od kalifornijskega El Capitana in patagonskega Cerro Torreja do Himalaje in Karakoruma. Kot je zapisal na svoji spletni strani, je na sedemnajstih odpravah splezal na štiri osemtisočake, tri sedemtisočake in vrsto šesttisočakov ter opravil več kot tisoč vzponov, številne tudi sam. Kot prvi Slovenec je leta 1997 na vrh najvišje gore sveta Mt. Everest priplezal brez dodatnega kisika; med njegovimi uspehi je tudi prvenstveni vzpon v alpskem stilu v južni steni Šiša Pangme

(8017 m) in prva smer v vzhodni steni Cerro Torre.

Na spletni strani <http://pkozjek.blogspot.com> so objavljeni žalni nagovori v spomin Pavletu s pogreba v Libeličah dne 20. septembra 2008.

Več: www.siol.net, www.rtv slo.si,

www.sport-tv.si

Marjana Mirković

Pavle Kozjek. Foto: www.rtv slo.si

In memoriam: Pavle Kozjek

Na gori Mustagh Tower v Pakistanu je za vedno ostal Pavle Kozjek. Spoznala sva se aprila 2007 v reškem HKD, ko je predaval na drugemu RAF (Rijeka Adventure Festival). To leto je dobil prestižno nagrado v svetovnem alpinizmu - Piolet d'or. Hitro sva se dogovorila za predavanje, ki bi ga imel za planince in druge člane KPD Bazovica. Tudi izvedba ideje je bila hitra in preprosta. Takoj ko je našel čas, se je od - zval našemu povabilu in 7. februarja letos predstavil svojo alpinistično pot s predavanjem Osemtisočak v enem zamahu. Od prvih korakov v domačem Polhograjskem hribovju, vzponov v Julijcih, Kamniških Alpah in Paklenici do pet vzponov na vrhove, višje od osem tisoč metrov, zadnjega na Čo Oju v alpskem slogu. Na predavanje je prispel tako rekoč naravnosti iz Omana na Arabskem polotoku, kjer je v več kot tisoč metrov visoki steni Jebel Mishta splezal

novo, slovensko smer. Navzoči na predavanju so imeli čast prvi videti posnetke iz te stene. Po predavanju je v klubski sobi neutrudno odgovarjal na vprašanja številnih obiskovalcev. Tudi srečanje z reško alpinistko Vedrano Simičević, osvajačko osemtisočaka Čo Ojuja, je bilo zelo prisrčno. Predavanje v našem društvu je kratko pospremil na svoji spletni strani in med drugim napisal, da je minilo v „res prijetnemu vzdušju“.

Po predavanju sem se mu po e-pošti še enkrat zahvalil z naslednjimi besedami: „Spoštovani Pavle, upam, da je bilo Vaše potovanje do Ljubljane v redu. Še enkrat bi se Vam rad zahvalil za prelep večer in predavanje, ki ste ga imeli v našem društvu. Kot ste videli, ste prinesli veliko veselja našim članom, ki radi pogledajo taka predavanja in prisluhnejo slovenski besedi. Enako je predavanje razveselilo tudi reško planinsko in alpinistično skupnost. Verjamem, da bo v prihodnje še priložnost za kakšno skupno akcijo. Kadarkoli boste v našem kraju, bomo veseli Vašega obiska, če pa bo treba kaj pomagati, smo tudi na razpolago.“ Žal je v alpinizmu, kakor tudi v življenju nasploh, dovolj en korak, da osebe in vsi načrti prezgodaj izginejo v, kot bi rekel znani reški novinar Mišo Cvijanović, dobre spomine. Tja je odšel tudi Pavle. Mi, ki smo ostali, bomo morali še kar nekaj časa iskati odgovore na številna življenjska vprašanja, v gorah ali kod drugod. Darko Mohar

S tečajja Foto: Marjan Krebelj

Sušatelji se bodo srečevali ob koncu tedna. Prijava in informacije: na spletni strani <http://my.opera.com/risanje>; risanje@hotmail.com, Marjana Mirković

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH
Alagovičeva 30, 10 000 Zagreb, RH

Veleposlanik:
dr. Milan Orožen Adamič

Uradne ure:
ponedeljek-petek od 9.00 do 12.00
tel.: + 385 1 63 11 000
faks: + 385 1 61 77 236
el. pošta: vzg@gov.si
spletna stran: <http://zagreb.veleposlanistvo.si>

Konzularne informacije
tel.: + 385 1 63 11 014, + 385 1 63 11 015
faks: + 385 1 46 80 387
konzularni pult (v uradnih urah za stranke):
tel.: + 385 1 63 11 013, + 385 1 63 11 026

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen kontakt z dežurnim diplomatom:
med tednom: od 16.30 ure
v času vikenda in praznikov: 24 ur
tel.: +385 98 462 666

Konzularni dan na Reki, Slovenski dom KPD Bazovica:
predvidoma v sredo, 15. oktobra 2008
od 10.00 do 13.00 in od 16.00 do 18.00

Generalni konzulat RS, Split
Častni konzul Branko Roglič
Tel./fax: +385 21 389 224
e-mail:
generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr
uradne ure konzulata:
ponedeljek-petek od 9.00 do 13.00

Š STUDIJ IN ŠTIPENDIJE V RS

Prilpa na študij arhitekture

Za vse, ki bi želeli študirati arhitekturo v Ljubljani ali Mariboru, bo v Ilirski Bistrici organiziran tečaj arhitekturnega risanja. Obe fakulteti dajeta pri vpisu velik poudarek sprejemnim izpitom, zato je ključnega pomena kvalitetna priprava. Tudi za dijake s Hrvaške je pomemben prvi stik s slovenskim sistemom šolanja, slovenskim jezikom in strokovno terminologijo s področja arhitekture. Tečaj se bo začel 11. oktobra na Gimnaziji Ilirska Bistrica, organizira pa ga diplomant na ljubljanski fakulteti za arhitekturo Marjan Krebelj, ki se s takšno organizacijo uspešno ukvarja že več let.

Številka je bila zaključena 23. septembra.